

іменник *похорон*. Ця кореферентна заміна денотативного плану лексичних трансформацій [2, с. 132] зумовлена необхідністю уточнити значення неозначеного займенника *it*. Іншою трансформацією є метафоризація – заміна неметафоричного виразу метафоричним [2, с. 137]: *somber* – *сумна*, де пряме значення прикметника *somber*, «похмурий», «урочистий» [1], замінено метафоричним еквівалентом *сумний*, який виражає не лише настрій, а й характер події. Подія в цьому контексті є сумною, трагічною.

Отже, у результаті роботи над перекладом уривку оповідання Клер Сестанович «Different People» ми використали багато лексичних та граматичних трансформацій. Їхнє використання є важливою складовою для перекладу оповідання, адже здійснені трансформації допомагають зберегти семантичну цілісність та емоційне значення оригінального тексту. Вдалий вибір трансформацій може значно підвищити якість перекладу та допомогти досягти еквівалентності текстів оригіналу та перекладу.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL : <http://sum.in.ua> (дата звернення: 28.11.2023).
2. Литвин І. Перекладознавство : Навч. посіб. 5-те вид. Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2019. 240 с.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке : монографічне видання. Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2012. 488 с.
4. Oxford Dictionary. URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (дата звернення: 28.11.2023).
5. Sestanovich C. “Different People”. The New Yorker. URL: <https://www.newyorker.com/magazine/2023/01/30/different-people> (дата звернення: 28.11.2023).

Ірина Фішер

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: кандидатка педагогічних наук, старша викладачка

Віталіна Рейдало

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО КОМІКСУ М. МІНЬЙОЛА «HELLBOY»

Сьогодні комікс-культура в Україні доволі поширене явище художнього дискурсу, що користується попитом серед молоді, а вебкомікси набирають бурхливих обертів розвитку. Перед сучасними перекладачами постає складне завдання: адекватно інтерпретувати малюнки українською мовою та розвивати індустрію креолізованих текстів в Україні.

Мета наших тез: проаналізувати ключові проблеми, що виникають під час українського перекладу англомовного коміксу, на прикладі мальюпису М.Міньюла «Hellboy» (перекладачка Олена Лісевич).

Комікс або мальюпис – це «послідовність малюнків, зазвичай з короткими текстами, які створюють певну зв'язну розповідь. Тексти, зазвичай, мають специфічну форму «мовної бульки» / «мовної хмаринки» / «мовного димка» (англ. Speech balloon), яка передає мову чи думку персонажа, заголовків і титрів» [Вікіпедія].

Комікс-культуру вважають впливовою частиною сучасної світової поп-культури. Теоретичні основи перекладу цього виду літератури, дослідження його генезу та потрактування універсальних властивостей коміксу викладено у працях іноземних перекладачів і перекладознавців, таких як: Сьюзен Една Баснетт, Надін Челотті, Вільям Ервін Айзнер, Федеріко Занеттін та ін. Американський коміксист Уїлл Айзнер дає класичне визначення коміксу як «особливої організації зображень і слів для вираження будь-якої ідеї або оповідання» [Eisner, p. 65].

О. Лісевич – редакторка та перекладачка комікс-літератури визначає таку специфіку перекладу графічних романів як різновиду коміксів: обмежений простір, тобто лаконізм, нагромадження живої мови, збереження відповідності ряду семіотичних кодів (жестів, міміки, звуків), звернення до прагматичної адаптації.

Вагомим аспектом специфіки англо-українського перекладу коміксів є розбіжність між оригіналом і перекладним текстом на прагматичному рівні. Прагматичну спрямованість несуть фразеологічні одиниці. Так, О. Лісевич у своєму перекладі часто англійську нейтральну семантичну одиницю передає питомим українським фразеологізмом.

Особливої уваги під час перекладу графічних романів потребує гра слів, відтворення якої постає своєрідним викликом для перекладача. У цьому випадку О. Лісевич пропонує застосовувати ліпсинк. Ліпсинк (синхронізація губ) – це технічний термін, найчастіше у кінотвиробництві, що позначає узгодження рухів губ людини, яка розмовляє або співає в оригінальному тексті та перекладі [Словотвір]. Цей метод, який найчастіше застосовують у дубльованому перекладі, є вимогою для перекладача коміксу, коли під час створення перекладного тексту репліка і зображення положення губ намальованого персонажа повинні співпадати, тоді форма відіграє ключову роль, а не зміст.

Наступною групою труднощів перекладу коміксів вважають алюзії та реалії іншомовної культури, що теж відносимо до прагматичних перетворень. «Р. П. Зорівчак визначає реалії як монологічні та полілексемні одиниці, що вміщують як основне лексичне значення традиційно закріпленій комплекс краєзнавчої інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови сприймача» [цит. за Литвин 2022, с. 160].

Під алюзією розуміємо «стилістичний прийом, пов'язаний із використанням у тексті фольклорного, літературного, історичного чи побутового факту, а також відомого афористичного вислову, крилатого слова, ідіоми. Алюзія органічно пов'язана з першоджерелом, де зафіксована її поява» [цит. за

Кузнєцовою]. У коміксах це уривки з художніх творів, тексти пісень, діячі та постаті. Якщо реципієнт перекладу не розпізнає алюзію як посилання на певний підтекст, отже такий переклад неспроможний відтворити культурне тло оригіналу. За А. Муром, важливо створити «свою» інтелектуальну групу людей, аби уникнути звуження «комунікативного поля читацької аудиторії» [Moore].

Так, у реченні «*But whatever it is, it's got the top brass worried enough to send a special Ranger unit to look into it*» // «Хай там як, нагорі настільки стурбовані, що відправили сюди ДРГ», – використано реалію *a special Ranger unit*. У перекладі українською О. Лісевич застосувала еквонімізацію як спосіб передачі слів-реалій. Перекладачка знайшла англійській одиниці *Ranger* зі значенням «*a soldier specially trained in close-range fighting and in raiding tactics*» [Merriam-Webster] схожий за семантикою український відповідник ДРГ (Диверсійно-розвідувальна група).

«Геллбой» – культова серія коміксів від художника та сценариста М. Міньюли. Комікс названо за іменем головного персонажа Геллбоя. Під час відтворення назви українською мовою перекладачка застосувала транслітерацію, пор.: англ. *Hellboy* // укр. *Геллбой*, але першу літеру відтворивши за традицією англ. *h* // укр. *г*.

В українському перекладі коміксу спостерігаємо використання синонімічної заміни. Наприклад: «*Trevor Bruttonholm (pronounced "Broom") who's some kind of paranormal Whiz Kid*» // «Тревор Бруттенгольм (кличка Брум), якийсь паранормальний **геній**». В українській мові є відповідник *вундеркінд* – «не за віком дуже здібна дитина» [СУМ, т. 1, с. 787], але в перекладі його замінили синонімом із загальнішим значенням *геній* – «особа, що наділена геніальністю» [СУМ–20], оскільки останнє є коротшим і заощаджує місце для графіки в коміксі.

Для лаконічності тексту перекладу в коміксі перекладачка часто вдається до трансформацій на синтаксичному рівні. Так, наприклад, у фрагменті: «*Increase the power. Don't let the level drop. I shall not*» // «Збільш потужність. **Тримай** показники на рівні. **Тримаю**», – словосполуку *don't let drop*, що дослівно означає «Не давай впасти», відтворено антонімічним *тримай*. Відповідно для речення *I shall not* маємо в перекладі слово-відповідник *Тримай*.

Отже, серед ключових проблем українського перекладу англійського коміксу як жанру креолізованого тексту можна відзначити: використання ідіом у перекладі, питання збереження гри слів, відтворення алюзій та реалій оригіналу, лаконічність перекладного тексту. О. Лісевич в українському перекладі англійського графічного роману «*Hellboy*» професійно підійшла до зазначених проблем, застосувавши трансформації на фонографічному, лексичному та граматичному рівнях.

Література

1. Eisner, W. *Theory of Comics and Sequential Art*. Florida: Poorhouse Press, 1985. 164 p.
2. *Hellboy: Seed of Destruction*. Issue 1. Comic online. URL: <https://readcomiconline.li/Comic/Hellboy-Seed-of-Destruction/Issue-1?id=22400#6>
3. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>

4. Moore A., Burrows J. Alan Moore's writing for comics. Avatar Press, 2003. 48p.
5. Кузнєцова Г. В. Алюзія як лінгвістичне явище. URL: http://eprints.zu.edu.ua/16174/1/Алюзія_як_лінгвістичне_явище_Odessa_2014.pdf
6. Литвин І. Перекладознавство. Навчальний посібник. Вид. 6-те, допов. Черкаси : вид. Ю. А. Чабаненко, 2022. 258 с.
7. Лісевич Олена. Третя Паралель. Баляндраси 18. Video. YouTube, March 2019. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=55UNwjWpt-Q>.
8. Мальписи з Району 12. Video. YouTube, June 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZaIlgI-xiOw>.
9. Міньюла М., Бірн Дж. Геллбой. Колекційне Видання. Том 1. URL: <https://www.vovkulaka.net/comics/hellboyverse/hellboy-vol-1>

Вікторія Цибуля
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: кандидатка філологічних наук, старша викладачка
Тетяна МакГауен
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

МЕТАФОРИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ОПОВІДАННЯ ЕЛІС МОНРО «LYING UNDER THE APPLE TREE»

Еліс Монро – канадська письменниця, справжній геній короткої прози, яка у 2013 році стала лауреаткою Нобелівської та Букерівської премій з літератури, проте її твори маловідомі українському читачеві [5]. Створення українського перекладу оповідання Еліс Манро «Lying under the Apple Tree» сприятиме популяризації робіт авторки в Україні. Метою нашої перекладацької розвідки є метафоричні трансформації, які ми використали під час перекладу вищезазначеного твору українською мовою.

Успішність та адекватність перекладу залежать від глибокого розуміння особливостей обох мов. Адекватність тексту перекладу досягається шляхом правильної заміни різних елементів оригінального тексту відповідниками цільової мови [3, с. 18]. Метафоричні перетворення належать до одних із найцікавіших видів лексичних перекладацьких заміни, оскільки вони відомі своєю образністю.

Метафоричні трансформації є формально-змістовими замінами денотативного аспекта і представлені такими різновидами як метафоризація, деметафоризація та трансметафоризація [4, с. 138], які ми використали під час перекладу оповідання.

Розглянемо метод **метафоризації**, тобто заміну неметафоричного виразу метафоричним [4, с. 137], застосовану нами у наведеному нижче фрагменті: «*The instruments were raised for a hymn*» [6] // *У повітря злетіли інструменти, щоб заграти гімн.*